

facit ad rem, quod non fiat deterior conditio debentis dotem; nam ex hoc non excusatur usura, alioquin liceret sub usuris mutuare debitori, ut fortem redderet fœneratori, quod nullus concedet.

87 Præfate resolutionis veritas apertissimo exemplari magis elucescet. Ponamus, Petrum creditorem, qui ex conventionem jus ad exigendum interesse habebat, cum sibi immineret periculum damni emergentis, nomen vendidisse, cedentem emptori omne jus sibi competens: hic quidem, nisi aliâ sua interfuerit, ad interesse agere non poterit, quanquam primus creditor, nisi nomen distraheret, ad illud proculdubio actionem haberet. Simili modo etsi maritus, non vendito nomine, non cogerefructus in fortem computare, quia sine pecunia dotali sustineret onera matrimonii, emptori non licebit tale lucrum percipere, nisi ratione lucri cessantis, damni emergentis, difficultatis, aut expensarum in exigenda sorte aliquid supra illam percipere fas esset, secundum tradita per Molin. ubi proxime.

88 Ex quibus deducitur, quod si maritus nomen dotis vendat, pignore retento, fructus ex illo lucrari nequibit, extincta ratione Pontificia constitutionis, videlicet carentiâ pecuniæ dotalis, quæ pro oneribus matrimonii debet inservire: nec jam marito solutio dotis prodest, aut nocet retardatio.

Ibi: *Quod Fortunius Garcias Hispanus.*

89 Hæc Fortunii distinctio inter fœcerum, & extraneum dotis promissorem, communiter ab Interpretibus negligitur; imò à pluribus expressim reprobat. Vide sup. num. 38. & 39. tametsi D. Covarruv. non displicuerit, ut prænotavimus.

Ad Num. 4.

90 Dominus qui in pignus à vassallo debitore rem feudalem accepit, fructus in fortem computare non cogitur: quod probant notissima Pontificis decreta, sed in investiganda ratione mirum in modum hallucinantur Interpretes, ut videre licet apud Barbof. collect. cap. 1. num. 2. de feud. & verior, ac receptior opinio videtur, hoc ex natura contractus provenire feudalis, ut cum dominus feudum pignoris causâ tenet, vassallus ab onere inserviendi liberetur, cui cessanti in obsequiis præstandis, ac officio, jure auferatur beneficium fructuum, quod ob illud conceditur, cap. unic. de vassall. mil. qui arm. bell. deposuit. Rursus cum dominus non fruatur operis, & servitio vassalli, æquum est, ut fructus lucretur, non ratione mutui, sed justæ compensationis, ex quo nullum adest usuræ vestigium. Consulas Barbof. ubi proxime Leotard. de usur. quest. 14. à princip. Cujac. in d. cap. 1. de feud. Salas tract. de usur. dubitat. 31. num. 1. Mantic. de tacit. convent. lib. 11. tit. 8. num. 30. Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de pignor. resolut. 2. num. 9. Morl. Empor. Jur. tit. 5. de in integr. restit. quest. 1. num. 34. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 19. dubit. 14. num. 2. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 323. n. 1. Gait. de credit. c. 4. n. 1019. adnotavi sup. lib. 1. cap. 3. n. 6. præter plures, quos congerit Barbof. n. 2. à quibus, D. Covar. laudato

singulariter dissentit Merlin. de pignor. lib. 5. q. 45. n. 35. ubi caput Conquestus, de usur. interpretatur.

91 Illud maxime controvertitur, an dominus fructus quotquot perceperit ex feudo pignorado, suos faciat? Sunt qui cum D. Covar. sentiant, dominum teneri ad fructuum restitutionem, quatenus excesserint æstimationem obsequiorum, quibus caret. Ita Valaf. de jur. emphyt. q. 38. n. 25. & alii apud Leotard. num. 4. Ipse tamen cum plerisque, quos laudat num. 5. oppositam sententiam ut magis communem amplectatur, cui subscribunt Trullench. num. 5. Card. Mantic. ubi proxime, Card. Lugo de just. & jur. disp. 25. num. 147. ac prænotavi ubi proxime, quibus addendi quamplures indistincte docentes, feudi dominum fructus pignoris in fortem non imputare. Ratio hujus opinionis ea reddi potest, quod cum fructus feudi tribuantur vassallo in remunerationem onerum, tanti hæc æstimantur, quantum valent illi.

92 Hinc deducitur limitatio ad opinionem, quam ut veriore nuper probavimus; nam si in feudi concessione pretium intercessit (licet ratio contingat, & proprie feudum non dicatur, quod debet esse gratuitum, cap. 1. de nat. feud. cap. 1. qui feud. dar. poss. Greg. Lop. in d. l. 1. gloss. 2. tit. 26. part. 4. Morl. sup. num. 36. Marefcot. var. lib. 2. cap. 63. num. 5.) dominus creditor omnes fructus retinere nequibit, sed illos solum qui ob servitium vassallo deberentur, imputatis in fortem iis, quos pro pecunia exhibita in concessione feudi vassallus possit percipere boni viri arbitrio; feudatarius enim partem fructuum percipiebat intuitu laboris & obsequii, partem ratione pecuniæ quam domino numeravit; ideò duntaxat quia cessat in officio privari debet portione quam ob illud sibi comparabat. Leotard. ex pluribus num. 20. Trullench. num. 3. Molin. num. 1. ubi subdit idem fore, si feudum propter præterita merita in remunerationem concederetur. Less. de just. & jur. lib. 2. cap. 20. n. 140.

93 Subsequitur alia similis limitatio, si vassallus meliorationes feudo adjecerit, quibus illud uberiores fructus fuerat; nam dominus creditor eos fructus auctos industria, & sumptibus feudatarii imputabit in fortem, sibi perceptis iis quos res feudalis melioramentis ablati produceret. Leotard. Trullench. Molin. ubi proxime, Barbof. num. 2. vers. Limita tamen.

94 Tertia est limitatio de feudo franco, quod si pignori detur, dominus omnes fructus tenetur in fortem computare. Barbofa num. 3. Est autem illud, ex quo nullum domino debetur obsequium, sed sola fidelitas. Tondut. qq. civilium cap. 41. n. 24. & 25.

95 Alia est limitatio, si in fraudem usurarum dominus rem feudalem pignori acceperit, quod ex conjecturis deprehendere oportebit. Leotard. num. 25.

Ibi: *Si verò excedant onera matrimonii.*

De his sup. num. 41. cum seqq.

Verf. Hinc sanè apparet.

96 Istam Hostiensis rationem refutat Leotard. d. quest. 14. num. 10. Morl. sup. num. 34. versic. Quorum communior, qui eam communem errorem vocat. Nec pignoris datio translationem domini

Verf. *Jure divino veteris Testamenti.*

102 Adi proxime laudatos, præsertim Molin. Barbof. Petr. Gregor. Leotard. & Azeved. Et quidem usuras utroque Testamento improbatas decidit lex 1. tit. 6. lib. 8. Recopilar. ac sentiunt Azeved. numer. 71. Cujac. in cap. Ad nostram, de jurejur. Trullench. & Barbofa ubi proxime, Molin. numer. 13. verf. Et novo Testamento, Petr. Greg. numer. 10. Cenc. sup. q. 36. numer. 3. Nec sunt audiendi qui opinantur verba illa, Mutuum date nihil inde sperantes, Lucae cap. 6. consilium duntaxat importate; & enim cum jure naturæ usura vetetur, potius ferri debent ad præceptum, quam ad consilium, cuius omisio ad peccatum non imputatur. Mutuum igitur dare, consilii est; nihil ex eo sperare, præcepti. Barbofa ubi proxime.

Verf. *Quod verò.*

103 Jure Pontificio usuras damnari in dubium revocari non potest, quod observant Gregor. Lop. ubi proxime; Faber. in ration. ad l. Julianus §. Idem Papinianus de act. empt. Fachin. controverf. lib. 10. cap. 7. verf. Primum argumentum, Leotard. late exornatus d. quest. 2. num. 38. 39. Petr. Gerg. numer. 111. & alii recensiti sup. num. 101. & quos congeri Barbofa ubi supra.

Ad Num. 6.

104 Quod ad Jus Civile Romanorum attinet, commertum est usuras non profus improbari, sed cum moderamine fuisse permittas. Quæstionis tamen est, an jure Authenticorum per Justinianum fuerint extirpatæ? De quo Leotard. de usur. q. 2. à numer. 40. Mart. de jurisdict. part. 2. cap. 7. num. 45. Petr. Greg. d. cap. 3. numer. 17. cum seqq. Molin. sup. numer. 16. Fab. & Cenc. ubi proxime, præter alios, quorum memini numer. 101. Usuræ quas intra certum modum Romani tolerarunt, vocabantur legitimæ, in quibus ingens fuit diversitas secundum negotiorum, & personarum differentiam, ut videre est apud Molin. ac Petr. Greg. ubi sup. Leotard. q. 4. à num. 38.

105 Jure regio Partitarum fœneris usum interdictum scribit Gregor. Lopez. in l. 3. gloss. 2. tit. 2. p. 5. ac Judæis permittus probatur l. 22. tit. 12. partit. ead. lib. 1. tit. 6. lib. 8. Recop. quæ penitus etiam Judæis facultas fœnerandi justissime auferitur, prout in regnis pluribus, & provinciis similiter stabilitum habetur, ut referunt Petr. Greg. & Leotard.

Ad Num. 7.

106 Ex hoc sacro eloquio Deuteron. cap. 23. videtur Hebræis facultas fœnerandi exteris infidelibus tributa, ibi: Non fœneraberis fratri tuo, sed alieno. De cuius interpretatione consulendi Molin. de just. & jur. tract. 2. disput. 304. num. 18. Azeved. in l. 1. num. 69. tit. 6. lib. 8. Recop. Villalob. in Sum. part. 2. tract. 22. diff. 2. Leotard. de usur. q. 98. num. 25. Less. de just. & jur. lib. 2. cap. 20. dub. 4. Barbofa in collect. cap. Post miserabilem, de usur. Bonancin. disp. 3. de contract. q. 3. punct. 2. Petr. Greg. sup. num. 22.

107 Dici posset, quod Deus, ut juris divini, & naturalis auctor dispensans, permittit Hebræis fœneris usum in infideles, ad majus malum vitandum

dominii utilis potest operari, cum ut illud subsistat necesse sit, quod alius sit dominus, ita ut si aliquo titulo dominium utile quaereretur domino directi, statim jus pignoris extingueretur; nam in re propria persistere nequit, l. Si rem 29. de pignor. action. l. Neque pignus 45. de reg. jur.

Verf. *Rursus ex his.*

97 Aliqui asserunt, speciali favore Ecclesiæ, ad quam directum dominium pertinebat, procedere decissionem dicti capituli 1. de feud. ut refert Barbofa ibi, numer. 2. quod refellunt cum D. Covar. Trullench. sup. numer. 2. Leotard. d. q. 14. num. 19. Molin. ubi sup. n. 2.

Verf. *Eodem jure convincitur.*

98 Usufructuarius si rem pignori dederit domino proprietatis, hunc fructus non teneri in fortem computare, fuit quorundam opinio, ut Trentacinq. variar. lib. 3. tit. de pignor. resolut. 2. numer. 11. & aliorum, quos refert Barbofa collect. d. cap. 1. num. 2. verf. Amplia secundo, qui, D. Covar. laudato, eam sententiam merito rejecit: accedit Merlin. de pignor. lib. 5. q. 45. n. 32.

Verf. *Sic examinari poterit.*

99 Ampliant communiter Scribentes constitutionem dicti capituli 1. de feud. ad emphyteutam, qui domino directo emphyteusim pignori dedit. In qua opinione resident Molin. Trentacinq. Trullench. ubi proxime, Valasc. de jur. emphyteut. q. 38. numer. 29. & alii apud Leotard. d. q. numer. 23. à qua non esse recedendum, quia valde communis, asseverat Barbofa sup. numer. 2. verf. Amplia primo, qui de jure contrarium tenet cum D. Covarruv. hic, Idem defendunt Merlin. ubi proxime, Roderic. de ann. reddit. lib. 3. q. 7. numer. 50. Mantic. de tacit. convent. lib. 11. tit. 8. numer. 32. Conrad. Chaffan. Ugolin. ac Philarc. apud Leotardum, qui recte probat; non enim eadem ratio reperitur in emphyteuta, ac in feudatario, cum ille non teneatur, sicut hic, obsequia domino exhibere, sed pensionem duntaxat, quam si non solverit, dominus creditor poterit retinere fructus usque ad quantitatem concurrentem, reliquos in fortem computans.

Ad Num. 5.

100 Fœneris usum vetitum, ac illicitum nullus Catholicus inficiabitur; nam qui aliud contumax asseruerit, reus hæreseos habebitur. Clem. unic. §. fin. de usur. Leotard. de usur. quest. 2. numer. 39. Trullench. in Decalog. lib. 7. cap. 19. dubit. 2. num. 3. Azeved. in l. 1. num. 47. tit. 6. lib. 8. Recop. D. Covar. infr. hoc cap. n. 6.

101 Constat igitur usuram prohiberi jure divino, naturali & canonico, ut fuse probant Leotard. ex numer. 25. Molin. sup. disput. 304. per tot. Azeved. numer. 60. cum seqq. Barbofa ex plurimis in collect. cap. 1. numer. 2. de usur. Trullench. numer. 4. Jul. Clar. §. Usura, num. 3. Petr. Greg. Syntagm. lib. 22. cap. 3. à num. 6. Cenc. de censib. decif. 155. num. 6. Morl. sup. tit. de reb. credit. quest. 25. ex num. 11. Theat. vitæ hum. verb. Usura, Farin. decif. 306. num. 2. Greg. Lop. in l. 3. gloss. 2. tit. 1. p. 5.

